
Čestný doktorát je ve správných rukou

Čestný doktorát je ve správných rukou

Velkou aulou Karolina již prošlo mnoho významných žen a mužů, kteří si do svých domovů odnesli čestný doktorát Univerzity Karlovy. Protože takové ocenění nemůže získat kdekdo, a navíc je za ním množství práce a přínosu pro vědu, ať již to je filozofie, lékařství, politika, ekonomie a další obory, je jasné, že odborníci v daných oblastech dovedou tyto přínosy patřičně ocenit. Laiky pro změnu u jmen oceněných zajímá nějaká ta odlišnost od "průměrných lidí". Zatím posledním z oceněných vědců, kteří zaujmou laiky i odborníky, je profesor Joseph E. Stiglitz.

Profesor Stiglitz se narodil v roce 1942 a jeho strmá akademická kariéra začala v roce 1969, kdy byl v pouhých 26 letech jmenován profesorem na slavné Yaleově univerzitě. Poté v 70. letech získal křeslo politické ekonomie na koleji All Souls v Oxfordu. V období 1993 až 1997 byl nejprve členem a potom předsedou Rady ekonomických poradců prezidenta Clintona. V letech 1997 až 1999 byl viceprezidentem Světové banky. V současné době je profesorem ekonomie na Stanfordově univerzitě, je členem Brookingského institutu a profesorem na slavné Yaleově univerzitě.

Jako badatel světového významu byl spolutvůrcem nového odvětví teoretické ekonomie: ekonomie informací. Je také jedním ze zakladatelů teorie nežádoucího výběru a morálního hazardu, které se později staly základem moderní interpretace fungování tržních mechanismů. Nelze opomenout ani jeho úlohu v oblasti veřejné ekonomie. Do češtiny byla přeložena i jedna z jeho průkopnických učebnic, "Ekonomie veřejného sektoru". Profesor Stiglitz významně přispěl k rozvoji dalších oblastí ekonomické teorie. Namátkou lze jmenovat teorii technického pokroku, hospodářského růstu, diskriminace, teorii podnikových financí, neurčitosti, monopolní konkurence a teorii diferenciací výrobků.

Poměrně velký rozsah ve svých mnoha pracích věnoval profesor Stiglitz tomu, jakou úlohu by měla mít v ekonomice vláda. Byl v čele přístupu, který na základě výsledků analýzy tržních selhání v oblastech, jako jsou ekologie, zdravotnictví, vzdělávání a výzkum, kde ničím neomezené trhy bývají zdrojem neefektivnosti, doporučuje opatření, která mohou situaci v uvedených oblastech výrazně zlepšit. Pro nás, v těchto dobách vzrušených debat o dalším vývoji školství, je důležité, že je znám i jako jeden z nejvytrvalejších zastánců podpory vzdělávání a šíření poznatků jako hlavního faktoru hospodářského růstu.

Má velké zásluhy i o revizi strategií transformace bývalých komunistických zemí na tržní ekonomiky, což u nás ještě nebylo plně doceněno. Profesor Stiglitz naši republiku již několikrát navštívil. A to nejenom z pozice představitele některého vysokého úřadu, ale také jako člen ekonomické akademické obce. Při těchto návštěvách se plně projevil jeho obdivuhodný smysl pro přátelský humor, podpora novým myšlenkám, zaujatost pro otevřenou komunikaci. Je potěšitelné, že tyto jeho vlastnosti a postoje se projevují nejvíce na akademické půdě Univerzity Karlovy. Spolupracuje totiž s řídicím výborem centra pro ekonomický výzkum - CERGE UK. Je znám svojí kritikou kuponové privatizace bez současné privatizace bank, která měla být spíše nahrazena privatizací našich podniků cizinci. Stejně tak je kritikem nedostatečného právního systému v naší zemi. Budoucnost naší republiky vidí hlavně v reformě právního systému, v existenci prostředí pro efektivní fungování podniků a možnosti jejich řízení ze strany akcionářů, v potlačení korupce a v růstu vzdělanosti. Její růst se příznivě projevil v růstu ekonomiky v Irsku, což by mělo být, podle jeho slov, vzorem i pro naše vlády.

O tom, že je čestný doktorát ve správných rukou, svědčil i fakt, že profesora Stiglitze tato pocta nejen potěšila, ale že si toho i neobyčejně váží. Svoji řeč vedl ve vážném duchu s pohnutím v hlase a bylo vidět, že celková atmosféra historických prostor Karolina na něj velmi zapůsobila. Bylo vidět, že si uvědomuje, že je na půdě univerzity, jejíž historie sahá do dob, kdy v Severní Americe byla možnost získat nejvyšší vzdělání sezením u rokůvaní rady starších indiánských kmenů. Ale i pro naši univerzitu bylo přijetí tohoto ocenění ze strany profesora Stiglitze poctou. V jeho spolupráci s UK je záruka, že starobylá univerzitní půda bude otevřena i nadále nejmodernějším vědeckým poznatkům a že studenti budou získávat vědomosti, které odpovídají 21. století.

K. Vašíček